

Latgales stratēģija 2030 Kopsavilkums

Latgales stratēģija 2030 ir Latgales plānošanas reģiona ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments, kas izstrādāts Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta programma „Pārrobežu sadarbība” finansēta projekta Latgales plānošanas reģiona (Latvija) un Pleskavas apgabala administrācijas (Krievija) reģionālās attīstības veicināšana caur attīstības vidēja termiņa un ilgtermiņa dokumentu izstrādi, balstoties uz līdzsvarotas pārrobežu sadarbības un labas partnerības pieeju (akronīms ENTERPLAN) ietvaros.

Stratēģija ir politisks dokuments, kas pauž izvēli un nosaka Latgales reģiona ilgtermiņa attīstības mērķus un prioritātes, vienlaikus iekļaujoties arī Latvijas un Eiropas Savienības ilgtermiņa attīstības politikajās nostādnēs.

Stratēģijā izvirzīts ilgtermiņa mērķis līdz 2030.gadam, saskaņā ar Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2030 - **panākt straujāku reģiona ekonomisko attīstību, lai celtu cilvēku ienākumus, saglabātu un vairotu Latgales bagātīgo potenciālu un padarītu Latgali par pievilcīgu dzīves vidi arī nākamajām paaudzēm.**

Lai to paveiktu, nepieciešamas izmaiņas reģiona ekonomikas struktūrā, būtiski **palielinot privātā sektora īpatsvaru** pievienotās vērtības radīšanā (vienlaikus saglabājot darbavietas sabiedriskajā sektorā, kam ir un būs nozīmīga loma reģiona izaugsmē).

Par stratēģijas veiksmīgu ieviešanu liecinās:

- Pakāpeniska **ienākumu palielināšanās**, 2030.gadā sasniedzot 60% no ES vidējās bruto darba samaksas līmeņa;
- Nodarbinātības līmeņa palielināšanās, un **privātā sektora lomas palielināšanās**, esošajiem uzņēmumiem kāpinot darbības efektivitāti, tehnoloģisko izcilību un darbaspēka produktivitāti, un sabiedrības ekonomiskās aktivitātes līmeni (radītas 30 000 jaunas un saglabātas esošās darbavietas);
- Reģiona **iedzīvotāju skaita stabilizēšanās**. Neskatoties uz nelabvēlīgajām migrācijas un demogrāfiskajām prognozēm, kas liecina, ka iedzīvotāju skaits 2030.gadā var samazināties zem 260 tūkstošiem, mērķtiecīgu darbību rezultāts būs reģiona iedzīvotāju skaits – vismaz **300 000 iedzīvotāji**.

Latgales vīzija 2030.gadam ir „Gudrā Latgale”. Tā veidota, vērtējot līdzšinējās tendences, ģeopolitisko situāciju Austrumu pierobežas reģionā, pārtikas, energo un dabas resursu izmantošanas tendences, sabiedrības attīstības, biznesa, urbanizācijas, izglītības u.c. tendences Latvijā, Eiropā un plašākā kontekstā, kā arī izvērtējot nākotnes prognozes, Latgales reģiona stiprās un vājās puses, iespējas un draudus un iekļaujot reģiona vērtības un definējot reģiona nākotnes vēlamo situāciju, kas ir maksimāli reāla, tātad sasniedzama.

„2030. gadā Latgalē dzīvo 300 tūkstoši cilvēku. To raksturo vārdi – tīklojums, sadarbība un ātrums.

Latgalei ir īpašas attiecības ar kaimiņu teritorijām – Sanktpēterburgas reģionam tā ir četru sezonu atpūtas vieta, Baltkrievijai – sadarbības partneris, integrējoties ES (jo īpaši izmantojot Daugavpils pieredzi).

Latgalei ir līdera loma pārrobežu sadarbībā – tā spēj apvienot un konsolidēt apkārtējās teritorijas. Latgale ir pētniecības lauks „zaļajai enerģijai” un Latgalei ir prasmes dabas resursu ilgtspējīgā izmantošanā.

Lauku teritorijās dzīvojošajiem cilvēkiem ir nodrošināta reģiona iekšējā sasniedzamība – no jebkuras teritorijas 30 minūšu laikā ir sasniedzams reģiona nozīmes centrs un 45 minūšu laikā – nacionālas nozīmes centrs.

Trīs ceturtdaļas iedzīvotāju mājo pilsētās. Lauku lomu iezīmē spēcīgas lauku saimniecības, latgaliskā kultūra un raksturīgā ainava. Pilsētu tīkls (Balvi, Daugavpils, Ludza, Rēzekne, Preiļi, Līvāni, Krāslava) ar savām lomām ir attīstības dzinējspēks. Daugavpils starptautiskās lidostas darbība sekmē reģiona pieejamību.

Kravu un pasažieru plūsma Austrumu-Rietumu un Ziemeļu-Dienvidu virzienā nosaka iespējamību jaunu transporta pakalpojumu izveidei un loģistikas attīstībai.

Latgales uzņēmumus raksturo vietējo un ārvalstu uzņēmumu darbība Daugavpilī un Rēzeknē tradicionāli spēcīgajās nozarēs – metālapstrādē, kokapstrādē, pārtikas rūpniecībā, un tos papildinoša vidējo un nelielo uzņēmumu darbība visdažādākajās nozarēs (loģistikā, „zaļajā enerģētikā”, „sociālajā uzņēmējdarbībā”, u.c.)

Latgales augstskolas veido reģiona „izcilības pamatu” – reģiona zinātniskās darbības un inovāciju centrus reģiona uzņēmumu izaugsmei. Profesionālās izglītības un mūžizglītības misija – nodrošināt nepārtrauktu apmācību procesu visa vecuma un prasmju cilvēkiem, „piegādāt” kvalificētu darbaspēku.”

STRATĒĢISKIE VIRZIENI

Darīt visu nozīmētu nedarīt neko. Izvēle nav viegla. Stratēģija nosaka Latgales reģiona attīstības politiku. Tā atspoguļo veidus un ceļus, pa kuriem ejot, Latgalē izaugsme ir iespējama. Lai sasniegtu izvirzītos mērķus un attīstības vīziju, definēti četri stratēģiskie virzieni jeb ilgtermiņa prioritātes, kas ir pamats saskaņotām darbībām un projektiem, un ietvars finansējuma piesaistei: Prasmes, Efektīvi uzņēmumi, Gudra pārvaldība un Savienojumi.

Prasmes

Lai pielāgotos pasaules izaugsmes ātrumam un pastāvīgi pieaugošajām kvalitātes prasībām, nepieciešama pastāvīga mācīšanās un prasmju pilnveidošana – uzņēmējiem, ārstiem, skolotājiem, vadītājiem – katram Latgales reģiona iedzīvotājam gan darbā un ikdienas dzīvē. Latgalei svarīgi audzēt kompetenci pārtikas rūpniecībā, metālapstrādē un mašīnbūvē, kokapstrādē, transportā un loģistikā, lauksaimniecībā un tūrismā. Uzņēmēju sadarbība ar reģiona izglītības iestādēm nodrošinās inovāciju rašanos visos līmeņos, Prasmju veidošanā liela, bet ne vienmēr izšķiroša loma ir izglītības nozarei. Mācību process svarīgs gan bērnudārzā, gan vecumā. Zināšanas svarīgas gan uzņēmumos, gan sociālajā ekonomikā, gan publiskajā sektorā.

Savienojumi

Tehniski un sociāli sasniedzama Latgale, lai samazinātu “attālumu laikā”, radītu pakalpojumu pieejamību, drošību un ātru komerciālās darbības apriti, veidotu un realizētu jaunas idejas. Būtiski ir gan reģiona iekšējie savienojumi, gan starptautiskie – ar pārrobežu reģionu lielajiem ekonomiskajiem centriem, Rīgu.

Ātrgaitas dzelzceļš, autoceļi, Daugavpils lidosta, internets, biznesa kontakti, pašvaldību kontakti, izglītības, zinātnes un sabiedriskās aktivitātes.

Gudra pārvaldība

Latgales pašvaldībās ir izveidojušies resursi un prasmes, lai nekavējoties uzņemtos teritoriju un visa reģiona ekonomiskās veicināšanas iniciatīvu. Latgales pašvaldībām ir jāklūst par reģiona attīstības dzinējspēku – jāiniciē un jākoordinē sadarbība institūciju, uzņēmumu, sabiedrisko organizāciju un aktīvo cilvēku starpā.

Atbalstu šajā procesā var sniegt aktīva un pašorganizēta sabiedrība.

Efektīvi uzņēmumi

Latgales reģions atšķirsies ar mērķtiecīgu uzņēmējdarbības atbalstu. Uzņēmumi ir reģiona ekonomiskās izaugsmes pamats. Rīcībām jābūt vērstām uzņēmumu darbībai efektivitātes paaugstināšanai – apgrozījuma, eksportspējas, produktivitātes un zināšanu paaugstināšanai.

VIDĒJA TERMIŅA PRIORITĀTES

Nākamajā ES finansu plānošanas periodā 2014-2020 Latgales reģionā jāpanāk uzmanības fokusēšana uz **ienākumu radīšanu** Latgales reģiona iedzīvotājiem – kas nozīmē cilvēka cienīgus dzīves apstākļus, darbu un ienākumus.

Tūlītējās rīcības jāvērš pilsētu stiprināšanu, uzņēmējdarbību un prasmēm strādāt ar finanšu resursiem. No Latgales programmā 2010-2017.gadam izstrādātajām 10 darbības programmām „Latgale ID” (uzņēmējdarbības atbalsta programma), „Attīstības centru tīkls” (policentriskas attīstības programma Daugavpils, Rēzeknes, Līvānu, Preiļu, Balvu, Ludzas un Krāslavas pilsētām) un „Fonds” (finanšu instrumentu programma) ir izvirzītas kā prioritārās. Arī pārējās darbības programmas vērstas uz uzņēmējdarbības veicināšanu un uzņēmējdarbības iemaņu attīstīšanu visos sektoros un iedzīvotāju grupās:

- „Novadu programma” (atbalsta programma novadu centru un pakalpojumu centru stiprināšanai);
- „Skola+” (mazo skolu un lauku sabiedrisko pakalpojumu programma, Latgales „gaismas tīklojums”);
- „Latgales reģiona pievilcība” (programma Latgales un Latgales pilsētu popularizējošiem kultūras, sporta, biznesa notikumiem un mārketinga pasākumiem);
- „Sociāli atbildīgā Latgale” (sociālā programma nabadzības novēršanai un atstumto sociālo grupu iekļaušanai sabiedrībā, Latgales sociālās kompetences programma);
- „Savienojumi” (Infrastrukturās attīstības programma transportam, sakariem un informācijai un integrējošas kultūras telpai);
- „Ezeri” (dabas resursu gudras izmantošanas un tūrisma programma);
- „Zaļā enerģija” (nākotnes zaļās ekonomikas zināšanu programma. Alternatīvie enerģijas veidi, videi draudzīgas ražošanas un apsaimniekošanas modeļi).

IEVIEŠANA

Pašvaldības nav vienīgās atbildīgās par attīstību reģionā. Stratēģija atbalsta esošos Darītājus un jaunas idejas. Stratēģijas fokusā ir jaunu atbildību un „jaunu spēlētāju” atrašana, sadarbības un līdzatbildības mācīšanās.

Nākotne sākas ar brīdi, kad mēs izbeidzam vainot citus savās nelaimēs un paši uzņemamies atbildību. Paši izvēlamies radīt un noteikt nākotni.

Latgales labākā eksportprece pēdējo 70 gadu laikā ir bijuši cilvēki. Ir vērts iesaistīt šos cilvēkus attīstības procesos.

Nozīmīgākie sadarbības partneri:

- reģiona valsts iestādes
- lielie valsts uzņēmumi
- uzņēmumi
- nevalstiskās organizācijas, vietējās iniciatīvas grupas
- izglītības un zinātnes institūcijas
- pašvaldību uzņēmumi, iestādes

STRATĒGIJAS IZSTRĀDES PROCESS

Tikai pateicoties iepriekšējo 20 gadu pieredzei, plašai pilsētu un organizāciju līdzdalībai, četru mēnešu intensīvā darbā bija iespējams vienoties, kā Latgalei augt un attīstīties, celt labklājību, vairojot pašapziņu un kļūst pazīstamai pasaulē.

Svarīgi ir iesākt procesus, sasniegt pirmos rezultātus, virzīties tālāk. Stratēģija necenšas uzminēt nākotni – tā virza mūs vēlamās un iespējamās nākotnes virzienā. Tā tikai ieskicē nākotnes kontūras un lielos mērķus, par kuriem domāt.

Latgales stratēģijas izstrādē piedalījās vairāk kā 200 cilvēku – izglītības iestāžu vadītāji, pašvaldību izpilddirektori, sabiedriski aktīvi un nevalstisko organizāciju cilvēki, uzņēmumi, bankas, pašvaldību projektu, sociālā darba, u.c. speciālisti un valsts iestāžu Latgales struktūru vadītāji, tiekoties reģionālajās un teritoriālās darba grupās.

Izstrādes procesa vadītāji – SIA „Grupa 93” un piesaistītie eksperti. Stratēģijas izstrādes koordinētājs un pasūtītājs: Latgales plānošanas reģiona Administrācija. Stratēģija apstiprināta 2010.gada 1.decembrī Latgales plānošanas reģiona Attīstības padomes sēdē.